

Kuntaliiton eriävä mielipide RYTJ-HE-valmistelussa

Kuntaliitto ilmaisee toistamiseen eriävän mielipiteensä RYTJ-HE-valmistelussa.

27.05.2022 päivätty RYTJ-HE-luonnos ei kunnioita kuntien itsehallinnollisia oikeuksia ja on edelleen tiedonhallintalain tavoitteiden ja periaatteiden vastainen.

Perustelut:

- Kuntien oikeudesta toimia itsenäisenä viranomaisena säädetään perustuslaissa ja kuntalaissa. Kaavoitus ja rakennusvalvonta ovat kuntien lakisääteisiä, itsenäisiä tehtäviä. Kuntien tehtävissä syntyvät **tiedot liittyvät oleellisena osana kuntien tehtäviin, eikä niitä voida siirtää ulkopuolisen viranomaisen hallintaan**. Kuntien tehtävissä syntyvien tietojen siirtäminen korvauksetta kunnilta valtion liikelaitokselle ei noudata perustuslain mukaista kuntien ja kuntalaisten itsehallinto-oikeutta ja omaisuudensuojaa.
- Tiedonhallintalaissa määritellään julkishallinnon periaatteet hallinnoida ja julkaista tietoa viranomaisten välillä. Tietoja välitetään toisille viranomaisille tiedonhallintalain mukaisesti toisen viranomaisen lakisääteisiin tehtäviin teknisten rajapintojen välityksellä.
- **Suomen ympäristökeskuksella ei ole roolia kaavoituksessa eikä rakennusvalvonnassa**. Viranomaisen **tietoja ei voida erottaa** tehtävästä toisen viranomaisen hallinnoitavaksi. Syke voi kuitenkin hyödyntää muiden viranomaisten tietoja omissa tehtävissään, kuten tietojen valtakunnallisessa analysoinnissa.
- Rakennusvalvonta ja asema- ja yleiskaavoitustehtävissä syntyvät tiedot **tallennetaan kuntien rekistereihin. Näiden tietojen ylläpito on 100% kunnissa. Suomen ympäristökeskus ei voi ylläpitää** kuntien lakisääteisiin tehtäviin kuuluvia tietoja. Kyse ei ole yhteisrekisteristä. (Esimerkiksi KTJ on yhteisrekisteri: sekä kunnat että MML tekevät kiinteistötoimituksia sekä tuottavat ja ylläpitävät tässä toiminnassa syntyviä KTJ:n rekisteritietoja, kunnat vastaavat rekisteripitäjinä asemakaava-alueesta ja MML haja-asutusalueesta).
- **Viranomaisten ei tule perustaa päällekkäisiä rekisterejä**. Syke ei voi perustaa asema- ja yleiskaavarekisteriä eikä rakennusluparekisteriä, **nämä viranomaisrekisterit ovat kunnissa**. Valmistelun alla olevassa laissa Syken tehtävänä **ei voi olla kuntien tehtävissä ja rekistereissä syntyvien tietojen päällekkäisten rekisterien perustaminen, eikä kuntien tehtävissä syntyvien tietojen hallinta**.
- Asemakaava on arvokas tietotuote, jonka toteutus tarvittavine selvityksineen ja kartoituksineen **tuotetaan kunnan budjetilla**. Yhden asemakaavan laadinta maksaa kunnille tyypillisesti kymmeniä tai satoja tuhansia euroja. Kuntien tehtävissä syntyvien tietojen siirtäminen valtion hallintaan heikentäisi merkittävästi kuntien tulopohjaa ja tietojen laatua.
- Valtion ei tule lähteä yksityisten it-palvelukehittäjien kilpailijaksi. Yksityisten sektorin palveluja, joissa julkaistaan kuntien kaavatietoja, on jo kehitetty. Yksityinen sektori tarjoaa jo nyt laajasti lisäarvopalveluja yhteistyössä kuntien kanssa perustuen kuntien julkaisemaan koneluettavaan dataan.

Johtopäätökset:

Sen sijaan, että valmistellaan lakia viranomaisen tieto-omaisuuden siirtämiseksi toisen viranomaisen hallintaan, tulisi valmistella laki, joka kunnioittaa eri toimijoiden lainmukaisia oikeuksia ja päätäntävaltaa sekä mahdollistaa sujuvan tiedonvaihdon eri toimijoiden välillä. Yhteisen välityspalvelun kautta eri viranomaisten tuottamat tiedot välittyisivät suoraan niille viranomaisille, joilla on tiedonsaantioikeus ko. tietoihin. Muista tiedon luovutuksista ja käyttöoikeuksista päättäisi jokainen tiedontuottaja itse.

Nykyteknologia mahdollistaa hyvin yhteisen välitys-/julkaisupalvelun perustamisen, jossa tietojen hallinta on kunkin tietoa tuottavan viranomaisen omassa hallinnassa.

Ennen kuin lakiesitystä viedään eteenpäin, on epäselväksi jääneet asiat ratkaistava. Kuntien ja valtion välillä tulee löytää yhteisymmärrys erityisesti tietojen hallinnointiin ja luovuttamiseen sekä kustannusten kompensointiin liittyvistä asioista.

KUNTALIITTO

Miira Riipinen
Johtaja
Yhdyskunta ja ympäristö

Päivi Tiihonen
Erityisasiantuntija
Rakennetun ympäristön digitalisaatio